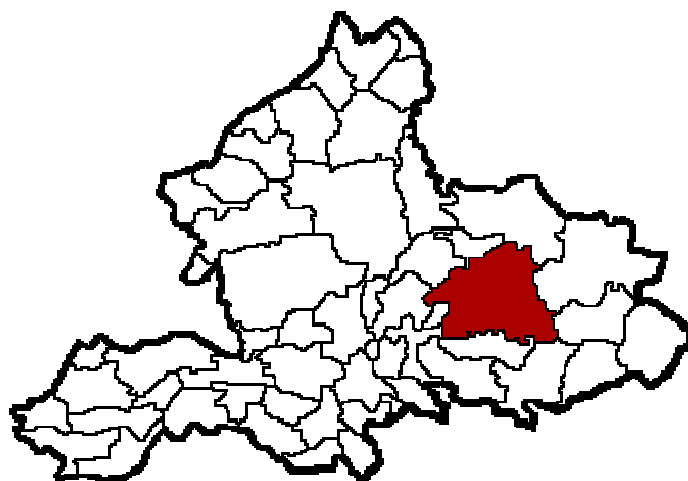

Bronckhorst maken we samen

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsperiode 2010-2014

CDA *Bronckhorst*

Inhoud:

Voorwoord	5
Inleiding	6
Bronckhorst: Leefbaar en veilig	7
Leefbaarheid	7
Veiligheid	7
Gezinnen, jongeren en ouderen	9
Gezinnen	9
Gezinsondersteuning	9
Het centrum voor jeugd en gezin	9
Jongeren	9
Ouderen	9
Onderwijs	11
Participatie, zorg en sociaal beleid	12
Participatie en WMO	12
Jeugdgezondheidsbeleid	12
Mensen met een beperking	12
Bestrijding sociaal isolement en armoede	12
Schuldhulpverlening	12
Kwijtschelding	13
Vrijwilligers, sport en cultuur	14
Ruimtelijke ordening en wonen	15
Ruimtelijke ordening	15
Wonen voor iedereen	15
Het landelijk gebied	17
Landbouw en vitaal landelijk gebied	17
Dorpsraden	17
Economische ontwikkeling, werkgelegenheid en arbeidsmarkt	19
Milieu, water, verkeer en vervoer	21
Financiën en dienstverlening	23

Voorwoord

De gemeente Bronckhorst bestaat nu 5 jaar en we staan voor de eerste echte gemeenteraadsverkiezingen sinds het bestaan van onze mooie gemeente. Natuurlijk hebben we in 2005 ook verkiezingen gehad, maar toen was alles nog onbekend en worstelden we met vragen die te maken hadden met de grootte van de nieuwe gemeente en de op ons af komende wijzigingen als gevolg van de fusie van maar liefst vijf gemeenten. Nu weten we intussen hoe het een en ander heeft uitgepakt. De angst dat alles in de nieuwe grote gemeente uniform zou moeten worden en dat daardoor dorpen en kernen hun eigen identiteit zouden verliezen is ongegrond gebleken. Op verschillende terreinen hebben harmonisaties plaatsgevonden, die voor de ene kern wat gunstiger uitvielen, dan voor de andere. Als de verschillen ten opzichte van vroeger te groot dreigden te worden, is er steeds gezamenlijk naar oplossingen gezocht en zijn die ook gevonden.

De vijftien speerpunten uit ons verkiezingsprogramma van 2005: "Bronckhorst: het sterke platteland "met elkaar, voor elkaar" zijn in onze ledenvergaderingen een aantal keren aan de orde geweest. Wat is gerealiseerd en wat (nog) niet? En als er iets niet is gerealiseerd, waarom niet? Ik schrijf dit om aan te geven dat een verkiezingsprogramma niet alleen een stuk tekst is om u als kiezer lekker te maken en waar na de verkiezingen niets meer mee gebeurt. Uiteraard wordt het geschreven om uw interesse te wekken voor de standpunten van het CDA. Maar direct na de verkiezingen wordt het gebruikt bij de college-onderhandelingen en gedurende de gehele raadsperiode is het voor de raads- en commissieleden een leidraad voor hun handelen.

De afgelopen periode hebben onze wethouders, raads- en commissieleden zich dan ook ingezet om deze punten te realiseren. We zijn trots op het resultaat. Mede dankzij de goede samenwerking met de partijen in het college en de oppositie hebben we een goede start gemaakt met de gemeente Bronckhorst. We willen graag verder werken aan onze mooie gemeente, waar het goed wonen, werken en recreëren is.

De politiek is er voor de mensen. Wij vinden het daarom belangrijk te weten wat u als inwoner, bestuurder van een vereniging of stichting of als ondernemer belangrijk vindt. Om die reden hebben wij, voordat we met het schrijven van dit programma begonnen, gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van zoveel mogelijk verenigingen, maatschappelijke-, belangen- en werkgeversorganisaties. Deze input is door de programmacommissie meegewogen in het uiteindelijke programma met de titel: "Bronckhorst maken we samen" dat we u hierbij presenteren.

We hopen dat u zich erin herkent én dat het voor u reden is om uw stem op ons uit te brengen, zodat we ook de komende vier jaar de, in dit programma genoemde, plannen uit kunnen voeren.

Henk Maalderink,
voorzitter CDA Bronckhorst.

Inleiding

Met "Bronckhorst maken we samen" continueert het CDA Bronckhorst haar visie over een dienend, integer en voor iedereen aanwezig gemeentebestuur. Hierin staat het contact met de inwoners van Bronckhorst centraal. De afgelopen periode heeft het CDA daar veel in geïnvesteerd. De fractieleden bezochten vele bijeenkomsten, verenigingen, instellingen en bedrijven. Ook hielden ze maandelijks een spreekuur, waarvan veel gebruik is gemaakt. Tevens werden openbare bijeenkomsten belegd met onderwerpen als bijvoorbeeld de WMO en het gemeentelijk accommodatiebeleid.

We leven in een turbulente wereld. Alles verandert erg snel en dat wat vandaag goed geregeld lijkt, blijkt morgen al weer achterhaald te zijn. Daarom is het goed om te noemen dat het CDA het Evangelie gebruikt als grondslag en inspiratiebron bij het zoeken naar oplossingen voor hedendaagse problemen. Vanuit deze grondslag vormen de volgende vier kernbegrippen de leidraad van ons handelen: publieke gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap.

De komende jaren zullen we rekening moeten houden met autonome maatschappelijke ontwikkelingen als: een dalend inwoneraantal, een toenemende vergrijzing, het dalen van het aantal 15-55 jarigen en de terugloop van het aantal leerlingen. Daarbij komen nog de verdere individualisering, kleinere huishoudens en nieuwe woon-/werkvormen. In de toekomstvisie Bronckhorst 2030: "Blijvend Bronckhorst" is gekozen voor kernkwaliteiten als: een afwisselend landschap, rust, ruimte, noaberschap, landbouw, kleinschaligheid en een woon- en werkklimaat waarin je je thuis voelt. Met een regisserende overheid. Een handreiking voor wie dat nodig heeft en zelfstandigheid voor wie dat kan. Hetzelfde geldt voor het sturen van ontwikkelingen in de gemeente. Wij kiezen als gemeente met 37.000 inwoners voor behoud en kwaliteit.

Hierop zal de komende raadsperiode passend beleid moeten worden gemaakt.

De laatste tijd valt regelmatig het woord "RESPECT" en dat is één van de kernthema's van het CDA. Op straat, tussen mensen onderling, maar het geldt ook voor behandeling in een winkel of bij een loket. Het is niet zo dat de overheid of het gemeentebestuur dit kan opleggen. Het moet uit de samenleving zelf komen en dat begint dan bij het gezin en de familie, bij de opvoeding van jonge kinderen en tieners. Vervolgens is het aan de maatschappelijke organisaties, openbare instellingen en bedrijven om respect verder sociaal aan te leren en te delen. Daarom vindt het CDA het zo belangrijk dat (sport)verenigingen zich inzetten voor een respectvol omgaan met elkaar.

Het bovenstaande betekent ook dat bestuur en burgers begrip moeten tonen voor elkaar en ruimte geven aan elkaar. Bestuurders moeten respect hebben voor burgers en hun organisaties ook als deze het niet eens zijn met genomen beslissingen. Daar staat tegenover dat bestuurders, ambtenaren, politiemensen, brandweerlieden, ambulancepersoneel en mensen die werkzaam zijn in de zorg, recht hebben op een respectvolle bejegening. Zij werken allemaal met hun beste krachten en met volle overtuiging voor de publieke zaak, vóór u.

Met "Bronckhorst maken we samen" presenteren we u een verkiezingsprogramma dat dient als een strategisch politiek document en dat zal dienen als basis voor onze verkiezingscampagne.

Een verkiezingsprogramma:

- Waarmee u als kiezer het CDA Bronckhorst de collegeonderhandelingen in kunt sturen;
- Waarmee de nieuwe CDA-fractie beleid kan maken voor de komende jaren.

Hoofdstuk 1

Bronckhorst: Leefbaar en Veilig

Leefbaarheid

Leefbaarheid is in goede sociale harmonie kunnen samenleven. Het naoberschap is een van de belangrijkste pijlers van de leefbaarheid in onze gemeente. Het CDA wil die sociale samenhang in buurtschappen, dorpen en grotere kernen behouden en bevorderen door die tradities zoals buurtfeesten, kermissen en evenementen zodanig te faciliteren dat het voor de organisatoren mogelijk blijft deze in stand te houden. Een plek om te wonen, voorzieningen, kwaliteit van woonomgeving en gevoel van veiligheid zijn voor een goede leefbaarheid nodig. Ook een goede verhouding in de bevolkingsopbouw speelt hierin een rol. Jonge gezinnen met kinderen zijn voor Bronckhorst van belang om de gevolgen van de demografische ontwikkelingen op een goede manier te kunnen ondervangen. Voorzieningen zoals kinderopvang en voor- en na schoolse opvang voor deze groep moeten een hoge prioriteit krijgen.

In de afgelopen raadsperiode is de woonvisie vastgesteld en zoals in het verkiezingsprogramma van het CDA voor de periode 2005-2010 was opgenomen, is daarin vastgelegd dat woningbouwprojecten naar behoefte in alle kernen gerealiseerd kunnen worden, ook in de kleine. Het CDA wil dit beleid in de komende periode voortzetten. De inbreng van de bestaande dorpsbelangenorganisaties, en daarmee van de inwoners, moet gebruikt worden om maatwerk te leveren en draagvlak te creëren

Naast woningen zijn de voorzieningen van belang. Het CDA streeft ernaar de bestaande verenigingen, voorzieningen en accommodaties te behouden. Het draagvlak, de inzet en samenwerking van burgers en verenigingen is daarvoor essentieel. Daar waar de economische mogelijkheden niet meer aanwezig zijn, moet gezocht worden naar nieuwe ondernemingsvormen. Een buurtsuper zoals bijvoorbeeld in Keijenborg is opgezet.

Veiligheid

Je veilig voelen in je woon-, werk- en leefomgeving is essentieel. Gelukkig voelen de inwoners van Bronckhorst zich veilig. Hieraan wordt op alle niveaus gewerkt. Het Integraal Veiligheidsbeleid 2010 is in de raad vastgesteld. Het CDA wil dit beleid voortzetten. Belangrijk uitgangspunt in dit beleid is dat ook de samenleving zelf een verantwoordelijkheid draagt en zodoende invloed op de veiligheid kan uitoefenen.

Het voorkomen van onveiligheid door het nemen van structurele maatregelen krijgt een hoge prioriteit. Er moet bijvoorbeeld rekening gehouden worden met voldoende speelruimte voor jongeren in de verschillende leeftijdsgroepen. Dat voorkomt overlast. Ook preventie is belangrijk, zoals bijvoorbeeld inbraakpreventie.

Het opstellen van rampenplannen en organiseren van oefeningen draagt bij aan het veiligheidsbeleid. Daarnaast is het optreden van de politie bij problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid of op het terrein van handhaving milieu en overlast van hangjongeren van het grootste belang. Nazorg ten behoeve van het herstellen van de situaties verdient ook voldoende aandacht.

Het CDA vindt de brandweer een belangrijke pijler van het veiligheidsbeleid.

Het veiligheidsniveau in de gemeente wordt verhoogd door het advies van de brandweer te betrekken bij het vaststellen van bestemmingsplannen, structuurplannen, bouwplannen en evenementen. Door te faciliteren op het gebied van kennis, oefeningen en goed materieel wil het CDA deze inbreng op het huidige hoge peil houden.

Zaken of initiatieven die een mogelijke inbreuk op de veiligheid in zich hebben zal het CDA niet toestaan. Voorbeeld is de vestiging van een coffeeshop.

Het CDA zal de initiatieven om de verkeersveiligheid, zoals vastgesteld in het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, blijven ondersteunen.

Aandachtspunten:

Leefbaarheid

- Naoberschap is een van de belangrijkste pijlers voor de leefbaarheid. De gemeente wil hierin faciliteren.
- Voorzieningen zoveel mogelijk in stand houden.

Veiligheid

- Criminaliteit en overlast moeten worden tegengegaan.
- Kennis en materiaal voor de brandweerkorpsen op een adequaat peil houden.
- Initiatieven voor de verbetering van de verkeersveiligheid blijvend ondersteunen.

Hoofdstuk 2

Gezinnen, Jongeren en Ouderen

Gezinnen

Het CDA vindt familie en gezinsleven van groot belang. In gezins- en familieverband groeien kinderen op. Door opvoeding wordt kinderen en jongeren geleerd met regels en verantwoordelijkheden om te gaan. Kinderen en jongeren grootbrengen is een uitdaging. Uiteraard zijn ouders primair verantwoordelijkheid voor de opvoeding.

Gezinsondersteuning

Een degelijke opvoeding legt de basis voor kinderen en jongeren om uit te groeien tot volwassenen die hun eigen plek in de samenleving weten te vinden. Signalen die erop (kunnen) wijzen dat het met kinderen of jongeren niet goed gaat, moeten serieus worden opgepakt. Niet wachten tot het fout gaat, maar pro-actief handelen vermindert de kans op beschadiging of ontsporing. Gemeentelijke regie op de gehele keten van jeugd- en gezinsbeleid blijft noodzakelijk. Voor ernstige probleemgezinnen wordt intensieve (gezins)begeleiding aangeboden. Aanvaarding van deze hulp mag echter niet vrijblijvend zijn. Het belang van het kind vraagt dat ouders/opvoeders hieraan meewerken.

Het centrum voor jeugd en gezin

In 2011 zal in Bronckhorst het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als netwerkorganisatie, virtueel centrum en ook fysiek ontwikkeld zijn. Het is de bedoeling dat dit centrum gaat functioneren als een laagdrempelige voorziening waar ouders en opvoeders naar toe kunnen met vragen over het opvoeden van kinderen. Daarmee kunnen ouders op één locatie terecht met vragen en wordt er door één coördinator een vinger aan de pols gehouden bij gezinnen die met vragen komen. Het is de taak van de gemeente de samenwerking tussen betrokken instanties op te zetten. Daarnaast krijgt het gemeentebestuur doorzettingsmacht om 'achter de voordeur' in te grijpen als ernstige problemen in gezinnen onopgelost blijven.

Jongeren

Met het overgrote deel van de jongeren gaat het goed. Het CDA wil jongeren betrekken bij de ontwikkelingen in de gemeente. Jongeren verdienen een eigen plek in de buurt of wijk. De gemeente kan dit stimuleren door het aanleggen van bijvoorbeeld playgrounds, sportveldjes, skatebanen, enzovoort.

Voor dat deel van de jongeren dat niet actief of weinig gebruik maakt van de aanwezige voorzieningen en als hanggroep mogelijk overlast kan opleveren, blijft het jongerenwerk actief. Doel is jongeren te activeren en te weerhouden van kleine criminaliteit en overige overlast.

Hangen mag en is van alle tijden, maar ook hanggroepjongeren hebben zich te houden aan de normen en de regels van onze maatschappij.

Zorgen hebben we over de ontwikkeling van een ongezonde leefstijl van jongeren, dikwijls binnen een groeps cultuur. In die gevallen is het belangrijk dat, naast opvoedingsondersteuning, de gemeente in samenwerking met haar partners een aanvullende rol neemt bij beïnvloeding van de leefstijl van jongeren. In samenwerking met bijvoorbeeld sportverenigingen en scholen worden programma's voor jongeren opgezet. Hierin wordt gewezen op de risico's van overmatig alcoholgebruik, ongezonde voeding, (soft)drugsgebruik, gokverslaving, enzovoort.

Ouderen

Voor de ouderen is het van belang dat de randvoorwaarden om zelfstandig te kunnen blijven wonen optimaal zijn.

Er is ook een kwetsbare groep ouderen. Bijvoorbeeld ouderen die vereenzamen, een klein inkomen hebben of met een mindere gezondheid (of een combinatie van deze factoren).

Indien nodig, kunnen door gemeenten aangestelde ouderenadviseurs deze ouderen individueel helpen hun weg te vinden op het gebied van wonen, zorg en welzijn.

Met zorg worden de maatregelen van het Rijk gevolgd voor wat betreft de overheveling van voorzieningen/taken van de AWBZ naar de WMO. Dagopvang/dagbesteding voor ouderen en mensen met een beperking lijken tussen wal en schip te raken. Zo nodig moeten daar lokaal met de zorgaanbieders en het ouderenwerk collectieve oplossingen voor worden gezocht.

Naast het verstrekken van ondersteuning en voorzieningen is mantelzorg een belangrijk middel om tegemoet te komen aan de hulpvraag van ouderen.

De gemeente moet met ouderen en hun organisaties communiceren en hen betrekken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering, bijvoorbeeld als het gaat om de WMO en woon- en zorgvoorzieningen.

De in gang gezette decentrale vestiging van verpleegplaatsen moet worden afgerond. Op deze wijze kunnen ouderen uit onze gemeente die van deze voorziening gebruik moeten maken in hun eigen omgeving blijven. Te rigoureuze afbouw van verzorgingshuizen lijkt vereenzaming in de hand te werken.

Aandachtspunten:

Gezinnen

- De gemeente biedt, in samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), ouderschaps cursussen aan voor (aanstaande) ouders.
- Centra voor Jeugd en Gezin moeten laagdrempelig en toegankelijk zijn en blijven.
- Ieder probleemgezin krijgt een gezinscoach via het CJG. Voor ernstige probleemgezinnen wordt intensieve en niet vrijblijvende (gezins)begeleiding aangeboden.

Jongeren

- Initiatieven van of voorzieningen voor jongeren, zoals skatevoorzieningen, trapveldjes, of pannakoois worden ondersteund.
- Jongeren en hun organisaties worden betrokken bij beleidsvorming en totstandkoming van voorzieningen voor de jeugd.
- Gemeenten in de regio Achterhoek, bureau jeugdzorg en andere hulpverlenende instanties moeten adequaat samenwerken en tijdig handelen waar nodig.

Ouderen

- Ouderen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente zorgt voor voldoende levensloopbestendige woningen en aanleunwoningen.
- Ouderenadviseurs en het (in te stellen) gemeentelijk steunpunt mantelzorg hebben, in samenwerking met ouderen- en welzijnsorganisaties, een belangrijke taak bij de individuele hulpvraag van ouderen op het gebied van wonen, zorg en welzijn.
- Daar waar nodig stimuleert de gemeente periodieke huisbezoeken om de risico's op vereenzaming en verwaarlozing van 75-plussers te monitoren.
- Nieuwe initiatieven worden ondersteund die er toe bijdragen dat sociaal isolement wordt beperkt of voorkomen en die ouderen langer zelfstandig kunnen laten wonen.
- Verpleegplaatsen op meerdere locaties in onze gemeente realiseren om te voorkomen dat men buiten de eigen leefomgeving, naar Doetinchem of Zutphen, moet worden verplaatst.

Hoofdstuk 3

Onderwijs

Opgroeïende kinderen moeten in Bronckhorst de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen en te benutten. Dit begint vaak op school. Kinderen en jongeren hebben recht op kwalitatief goed onderwijs. Scholen moeten dan ook voldoen aan kwaliteitseisen en een omgeving bieden waarin leerlingen zich goed kunnen ontwikkelen. Daarnaast moet het onderwijs gericht zijn op het bieden van gelijke kansen en tevens ruimte bieden aan talenten van leerlingen.

Omdat opvoeding en educatie in elkaars verlengde liggen, vindt het CDA het belangrijk dat ouders bij de school worden betrokken. De vrijwillige inzet van ouders bij bijvoorbeeld het organiseren van activiteiten is van onschatbare waarde.

Basisvoorzieningen als scholen moeten goed gespreid zijn over de gemeente. Vooral in ons landelijk gebied, met zijn vele kernen en buurtschappen, vervullen de scholen een belangrijke functie.

Aandachtspunten:

- Goed onderwijs vraagt om goede onderwijshuisvesting.
- Het Investeringshuisvestingsplan onderwijs (renovatie, nieuwbouw en onderhoud) is gebaseerd op realistische leerlingenprognoses. Actualisatie wordt ook verwerkt in voldoende reserveringen.
- Bij nieuwbouw van scholen zullen combinaties van functies (zoals kinderopvang, sport, open schoolpleinen, zorg) – bijvoorbeeld in brede scholen – worden gestimuleerd en gefaciliteerd.
- Als in een brede school verschillende scholen samenwerken, dan hecht het CDA er waarde aan dat scholen hun eigen identiteit kunnen behouden.
- De gemeente zal de samenwerking tussen scholen en instanties stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan: achterstandenbeleid, voortijdig schoolverlaten, terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, praktijkonderwijs, voor- en naschoolse opvang en peuterspeelzaalwerk.
- De gemeente neemt regie om een aanpak gericht op het opvangen van signalen van verwaarlozing, mishandeling en sociaal-emotionele problemen van leerlingen te realiseren.
- Ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten moet verder teruggedrongen worden. Jongeren tot 23 jaar die uitvallen, worden teruggedleid naar school of naar een baan en als dit niet lukt, naar een zorgtraject.
- Het CDA streeft er naar niemand zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op te laten gaan.
- Onderwijs en arbeidsmarkt moeten beter op elkaar aansluiten. De samenwerking in de regio Achterhoek tussen het lokale en regionale bedrijfsleven, het basis- en beroepsonderwijs en de gemeenten wordt actief voortgezet.

Hoofdstuk 4

Participatie, Zorg en Sociaal beleid

Participatie en WMO

Het CDA staat achter het uitgangspunt van de WMO dat mensen in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen leefsituatie. Pas wanneer mensen dat niet (voldoende) kunnen en hun sociale omgeving geen ondersteuning kan bieden, is er een rol weggelegd voor de gemeente. De eigen verantwoordelijkheid van WMO-cliënten kan ook uitmonden in een eigen bijdrageregeling.

Het CDA wil dat inwoners in staat worden gesteld zelfredzaam en betrokken te zijn bij hun omgeving: ze nemen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen elkaar waar dat mogelijk is. Burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zijn losgeraakt van de samenleving worden ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijke verkeer.

(Jeugd)Gezondheidsbeleid

Alcoholmisbruik

In toenemende mate drinken jongeren te veel alcohol. Er is zelfs sprake van onverantwoord drankgebruik waarbij men op steeds jongere leeftijd voor het eerst in aanraking komt met alcohol. Het CDA vindt dat de gemeente actief beleid moet blijven voeren op preventie en het op tijd signaleren van alcoholgebruik onder minderjarigen. Echter, ook in het kader van de handhaving van wet- en regelgeving en de bestrijding van overlast, moet de gemeente duidelijke grenzen stellen en optreden.

Overgewicht

Een ander gezondheidsprobleem in ons land betreft zwaarlijvigheid (obesitas), in toenemende mate ook bij jonge kinderen. Dit wordt o.a. veroorzaakt door onvoldoende bewegen en te veel en ongezond voedsel. Via het sportbeleid en gerichte voorlichting wordt op allerlei manieren geprobeerd mensen aan het bewegen te krijgen en gezonder te laten leven.

Mensen met een beperking

Mensen met een functionele beperking verdienen ondersteuning waar dat nodig is en deze behoefte bestaat. Zelfstandig zijn, zelf beslissingen kunnen nemen, dit zijn voor ieder individu essentiële zaken in het leven. Het is daarom van groot belang dat deze medebewoners voldoende informatie en advies kunnen krijgen over bijvoorbeeld wonen, vervoer, werken, recreëren en zorgvoorzieningen.

Bestrijding sociaal isolement en armoede

Voor het CDA staat voorop dat mensen redelijkerwijs van een inkomen rond moeten kunnen komen en de noodzakelijke kosten van het bestaan moeten kunnen opbrengen. Wanneer dat niet lukt, zal de overheid de helpende hand moeten bieden via inkomensbeleid.

In het algemeen geldt dat betaald werk de beste manier is om uit armoede te ontsnappen. De gemeente heeft dus een taak mensen die aan het werk kunnen weer aan de slag te krijgen. Het is tevens realistisch om te onderkennen dat niet iedereen betaald werk kan verrichten. Hier komen oplossingen in de sfeer van de Wet sociale werkvoorziening of maatschappelijke participatie in de vorm van vrijwilligerswerk in beeld. Al deze oplossingen kunnen voorkomen dat mensen in een sociaal isolement geraken.

Schuldhelpverlening

Het CDA staat voor een duidelijke visie van de gemeente op schuldhelpverlening. De gemeente moet vooral een preventief beleid voeren, gericht op het voorkomen dat mensen in problematische schuldsituaties raken. De gemeente maakt hiertoe afspraken met

woningcorporaties met betrekking tot het tijdig signaleren van huurschulden, zodat huisuitzettingen kunnen worden voorkomen.

Kwijtschelding

Het CDA blijft voorstander van de huidige kwijtscheldingsregeling van de OZB en heffingen (riool en afval) voor mensen met een inkomen op of rond het niveau van een bijstandsuitkering

Aandachtspunten:

Participatie en WMO

- “Op eigen kracht waar mogelijk, ondersteuning indien nodig” is voor het CDA uitgangspunt van het WMO-beleid.
- Kwaliteit van diensten en voorzieningen is het leidende principe bij aanbestedingen in het kader van de WMO. Uiteraard zonder daarbij een goede prijs-kwaliteitverhouding uit het oog te verliezen.
- Inzet om onnodige procedures te voorkomen en verkorting van procedures bevorderen.
- De gemeente ondersteunt, in het kader van preventief beleid, het aanbieden van cursussen gericht op budgetbeheer.
- Maatschappelijke participatie van kinderen in gezinnen met een minimuminkomen wordt door de gemeente financieel ondersteund.

Zorg

- Bij nieuwbouw of reconstructie van woningen is aandacht nodig voor de specifieke behoeften van mensen met een beperking.
- Structurele samenwerking tussen zorgaanbieders en zorgfinanciers bevorderen, zodat men via één loket alle relevante informatie kan krijgen.
- Het gemeentelijke (jeugd)gezondheidsbeleid richt zich vooral op preventie en vroegsignalering van gezondheidsrisico's, ziektes en aandoeningen onder kinderen en jongeren.
- De gemeente biedt, samen met scholen, (sport)verenigingen en maatschappelijke instellingen, programma's aan die zijn gericht op een gezondere leefstijl van kinderen en jongeren.
- De gemeente moet de regie nemen bij de noodzakelijke afstemming tussen jeugdgezondheidszorg, jeugdbescherming, jeugdbeleid en jeugdzorg.

Sociaal beleid

- Het CDA wil een gemeentelijk armoedebeleid dat activerend is voor wie nog kan werken, toereikend is voor wie dat niet meer kan.
- Het CDA zet zich in voor financiële tegemoetkoming van bijzondere kosten als gevolg van chronische ziekte of beperking voor mensen met een minimuminkomen.
- Blijvende inzet voor kwijtschelding van de OZB en de afvalstoffenheffing voor mensen met een minimuminkomen.

Hoofdstuk 5

Vrijwilligers, Sport en Cultuur

Het CDA gelooft in een samenleving, waarin mensen naar elkaar omzien en verantwoordelijkheid voor elkaar nemen. Vrijwilligers zijn de ruggengraat van onze samenleving. Veel maatschappelijk nuttige taken zouden blijven liggen, als er geen mensen zouden zijn, die zich onbezoldigd willen inzetten voor de medemens.

Sporten is gezond, zowel voor het lichaam als voor de geest. Sport leert zowel jong als oud om regels in acht te nemen en respect te tonen voor elkaar en de tegenstander. Het CDA hecht aan een bloeiend sportverenigingsleven. Sport verbreedert en geeft plezier.

Cultuur en historisch erfgoed zijn in onze gemeente overal zichtbaar aanwezig. Dit is van grote waarde. Dit erfgoed geeft een blik op het verleden en geeft lessen voor de toekomst. Wij willen het gemeentelijk monumentenbeleid handhaven.

Het CDA streeft ernaar de bereikbaarheid van de bibliotheekvoorzieningen voor lezers zo groot mogelijk te houden. Vooral de jeugd is een belangrijke doelgroep.

Beheren van accommodaties is geen kerntaak van de gemeente. Als dit op afstand gezet kan worden, dan heeft dit de voorkeur. Verenigingen en organisaties worden in dit proces begeleid en ondersteund.

Inwoners in contact brengen met diverse kunstuitingen en ze stimuleren om hierin ook zelf actief te zijn. Tevens is dit van belang voor de ontwikkeling van het toerisme.

Aandachtspunten:

Vrijwilligers

- Het vrijwilligerswerk actief stimuleren. Alleen met vrijwilligers zijn activiteiten in de kernen te behouden. Zelfredzaamheid, zelfwerkzaamheid en samenwerking zijn daarbij uitgangspunt en geven een sterke binding. Om te subsidiëren is dit voor de gemeente een belangrijke toets.
- Behoud en werving van vrijwilligers is een blijvende zorg. De verplichte maatschappelijke stage is een goede en leuke uitdaging voor de jongeren om kennis te maken met het vrijwilligerswerk. Samen met de scholen, verenigingen, maatschappelijke- en zorgorganisaties dienen hier afspraken over te worden gemaakt.
- Mantelzorgers zijn inwoners, die zorgtaken voor een dierbare op zich hebben genomen. De gemeente heeft hier een taak om deze zwaarbelaste mensen te ondersteunen in financiële, administratieve en bestuurlijke zin.

Sport

- Bestaande verenigingen en accommodaties zoveel mogelijk in stand houden. Bij knelpunten samen een afweging maken van kosten en baten. Deze afweging kan leiden tot gesprekken over meer samenwerking, fusie of privatisering. Het CDA is bereid om mee te denken over de te maken keuzes.
- Werven en opleiden van vrijwilligers is essentieel om een sportvereniging draaiend te houden. De gemeente biedt daarom waar nodig financiële en organisatorische ondersteuning aan toekomst hebbende verenigingen.
- Het onderhoud en tijdige vernieuwing van sportaccommodaties blijven aandacht en middelen vragen.

Cultuur

- Zorgvuldig en respectvol beleid met de bestaande monumenten. Dit erfgoed beschermen samen met de eigenaren. Subsidiebeleid handhaven.
- Bereikbaarheid van bibliotheekvoorzieningen optimaliseren.
- Kunstuitingen verder stimuleren.

Hoofdstuk 6

Ruimtelijke ordening en wonen

Ruimtelijke ordening

De inrichting van ons grondgebied raakt ons allemaal. Het gaat om het scheppen van een zo goed mogelijk evenwicht tussen wonen, werken, recreëren en tussen economische- en ecologische functies.

De CDA-fractie heeft in de afgelopen periode zwaar ingezet op dit aandachtsgebied. Dit heeft geresulteerd in beleidsuitgangspunten zoals:

- De structuurvisie waarin voor de komende 10 jaar vastgelegd is waar de woningbouw en bedrijfsterreinen in onze gemeente gerealiseerd kunnen worden.
- Concrete plannen voor woningenbouw in kernen zoals Keijenborg, Wichmond, Halle, Halle-Heide, Zelhem, Hengelo, Vorden, Kranenburg, Voor-Drempt en Hummelo.
- Afronding van het bedrijfsterrein Vinkenkamp in Zelhem en uitbreiding van Steenderendiek in Steenderen.

Om de vastgestelde woonvisie verder uit te kunnen voeren is een actief grondbeleid gewenst. Indien nodig kan de WVG (Wet Voorkeursrecht Gemeenten) hierbij een hulpmiddel zijn.

De gemeente is als eerste aan zet bij de ruimtelijke inrichting van de directe leef- en woonomgeving van de inwoner. Het is immers een belangrijk instrument om de leefbaarheid in stand te houden en te bevorderen. Uiteraard moet rekening worden gehouden met structuurvisies van de provincie en de rijksoverheid.

Echter, de te verwachten demografische ontwikkelingen kunnen verstrekkende gevolgen hebben voor onder meer de ruimtelijke ordening en de volkshuisvesting. Daarom moeten tijdig de beleidsmatige en financiële consequenties in beeld worden gebracht en vertaald worden in lokaal maatwerk.

In de nieuwe Nota Ruimte worden meer verantwoordelijkheden bij de gemeenten gelegd. De gemeente moet deze rol op een kwalitatief hoogwaardige manier invullen. Daarom is het van belang om de inwoners, maatschappelijk organisaties en ondernemers al in een vroeg stadium bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen te betrekken.

Verder pleit het CDA voor vermindering van de administratieve lasten en kortere procedures.

Wonen voor iedereen

Naast voeding is wonen eveneens een eerste levensbehoefte. Voor veel mensen is helaas de woningmarkt minder toegankelijk en betaalbaar geworden.

Het CDA staat achter een actief doelgroepenbeleid als het gaat om woningbouw voor starters, senioren en gezinnen met jonge kinderen.

Woningbouwcorporaties, zorginstellingen, scholen, maatschappelijke organisaties en de gemeente kunnen samen meer bereiken dan iedere partij afzonderlijk. De gemeente moet partijen bij elkaar brengen om concrete afspraken te maken over goede, betaalbare woningen en voorzieningen. Ook de bouw van levensloopbestendige woningen en gebouwen heeft een hoge prioriteit.

Een heldere regelgeving voor bouw of verbouw van woningen en gebouwen schept duidelijkheid.

Niet alleen bouwen in de grote kernen, maar bij gebleken behoefte ook in de kleine kernen. De pilot: "kernen groeien op eigen wijze" is een goed voorbeeld zoals het CDA woningbouw in deze kernen wil realiseren.

Bij de uitgifte van bouw kavels voorrang verlenen aan personen die economisch en sociaal aan de gemeente zijn verbonden.

Aan de eigenaren van boerderijen, die hun agrarische bestemming hebben verloren, de mogelijkheid bieden om de gebouwen om te bouwen tot andere woonvormen of passende bedrijfsfuncties. Uitgangspunt hierbij is dat omliggende agrarische bedrijven niet worden gehinderd bij de uitoefening van de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden.

Tegen het kraken van leegstaande panden moet worden opgetreden.

Zo nodig moet de gemeente of de woningbouwcorporatie deze panden aankopen en een nieuwe bestemming geven. Dit kan tevens gelden voor verloederde panden.
Bij ongewenste en illegale situaties handhavend optreden en geen gedoogbeleid hanteren.

Aandachtspunten:

Ruimtelijke ordening

- De gevolgen van de demografische ontwikkelingen moeten tijdig in beeld worden gebracht en vertaald worden in lokaal maatwerk.
- Inwoners, ondernemers en maatschappelijke groeperingen zo vroeg mogelijk bij de planvorming betrekken.
- Bij ontwikkeling en uitbreiding van bedrijventerreinen geen woningen toestaan.
- Bij ongewenste en illegale situaties handhavend optreden en geen gedoogbeleid

Wonen

- Een actief beleid voor de bouw van woningen voor de diverse doelgroepen.
- Niet alleen bouwen in de grote kernen maar bij behoefte ook in de kleine kernen.
- Aan eigenaren van boerderijen, die de agrarische bestemming hebben verloren, de mogelijkheid bieden om de gebouwen te verbouwen tot andere woonvormen of passende bedrijfsfuncties binnen kwalitatieve kaders.

Hoofdstuk 7

Het landelijk gebied

Landbouw en vitaal landelijk gebied

De gemeente Bronckhorst kenmerkt zich door een prachtig landschap. Dit cultuurlandschap is in de loop der eeuwen gevormd door het grondgebruik, grondgebonden landbouw en grote landgoederen waar landbouw gecombineerd werd met bosbouw. Vanuit dit grondgebruik zijn vele dorpen en buurtschappen ontstaan waar de sociale cohesie groot is, het bekende "naoberschap" in de Achterhoek.

Het prachtige landschap heeft nationale waardering gekregen door opname van een groot gedeelte van onze gemeente in het Nationaal Landschap "de Graafschap".

Door autonome ontwikkelingen staat het cultuurlandschap onder druk. Veel boeren stoppen en hun bedrijven worden gekocht door uitbreidende agrarische ondernemers. Dit leidt veelal tot schaalvergroting en verstening. Dit proces vraagt extra aandacht. Het onlangs in de raad vastgestelde Landschapsontwikkelingsplan (LOP) biedt kaders voor functieverandering en/of verbreding van landbouwbedrijven. Ook kan vanuit het LOP het versterken en het behoud van het landschap vorm gegeven worden door een gemeentelijk uitvoeringsplan op te stellen waar door "Groen Blauwe Diensten" boeren betaald kunnen worden voor landschapsonderhoud. Voor een duurzame instandhouding van het landschap kiest het CDA voor behoud door ontwikkeling. Landschappelijke kwaliteit als uitgangspunt bij de ontwikkeling van duurzame economische pijlers voor ons buitengebied: landbouw en landbouwverbreding (landbouw en zorg, plattelandstoerisme etc.), recreatie en toerisme en wonen in de dorpen en buurtschappen. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken dienen investeringen soms gesteund te worden door de overheid. Hiervoor is fondsvorming nodig. Het CDA wil vanuit de algemene middelen de komende jaren 200.000 euro per jaar beschikbaar stellen voor uitvoering van het LOP. (Incl. Groen Blauwe Diensten fonds)

Een belangrijke bijdrage aan de economische ontwikkeling van het landelijk gebied is het realiseren van een glasvezelnetwerk. Om dit netwerk te verwerklijken is het CDA er voorstander van dat de gemeente, ter stimulering, al haar gebouwen daarop gaat aansluiten. Voor de realisering is een stichting in oprichting, die met een startkrediet kan worden gestimuleerd

De ontwikkelingen zoals voorgestaan in het reconstructieplan lopen niet zoals verwacht en gewenst. De indeling in extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden hebben niet datgene opgeleverd wat ervan verwacht werd.

Van het verplaatsen van intensieve veehouderij bedrijven vanuit de extensiveringgebieden naar landbouwontwikkelingsgebieden is tot nu toe niets terechtgekomen door allerlei procedures. Wel zijn de intensieve veehouderijen op slot gezet. Voor de boeren in die situatie zeer frustrerend en naar de mening van het CDA ongewenst. Technische oplossingen zijn op dit moment voldoende voorhanden om af te zien van de dure verplaatsingsregeling en ontwikkelingen van de intensieve veehouderij op locatie zonder de natuur in de nabijheid te schaden.

Dorpsraden

Het CDA kiest voor een gemeentebestuur zo dicht mogelijk bij burgers en gemeenschappen. Een dorpsraad is bij uitstek geschikt om als inspraak- en/of adviesorgaan voor de gemeente te fungeren.

Bij de vorming van onze plattelandsgemeente, met zijn vele kernen, is afgesproken de initiatieven voor de oprichting van een dorpsraad te zullen ondersteunen.

Inmiddels beschikken een 16-tal kernen over een dorpsraad of is er een in oprichting.

Een ontwikkeling die het CDA graag wil blijven ondersteunen en faciliteren; ook in financiële zin.

Aandachtspunten:

Landbouw en vitaal landelijk gebied

- Behoud van het landschap door ontwikkelingen binnen kwaliteits- en landschappelijke kaders.
- Landbouw, natuur en recreatie als de hoofdfuncties in het buitengebied; de landbouw krijgt de mogelijkheden het buitengebied te beheren.
- Het faciliteren van historische landgoederen die bijdragen aan een kwalitatief hoogwaardig landschap om economisch duurzaam te kunnen functioneren.
- Het landschap als drager van het recreatie beleid.
- Het gebruik van "groen blauwe diensten" ten behoeve van de instandhouding van het landschap.
- Ontsluiting van het buitengebied door een glasvezel netwerk.
- Het uit de algemene middelen van de gemeente beschikbaar stellen van € 200.000,-- per jaar voor de uitvoering van het L.O.P.

Dorpsraden

- Het oprichten van dorpsraden in de overige kernen stimuleren; met een voorkeur voor verenigingsvorm om een optimale inspraak van de inwoners te bereiken.
- Het begrip "leefbaarheid van een kern" uitwerken in een visie, waarin ook de relatie tussen grotere en kleine kernen wordt aangegeven; zodat daarmee bij het opstellen van een dorpsvisie rekening kan worden gehouden.
- Wanneer dorpsraden tevens worden betrokken bij het uitvoeren of beheren van gemeentelijke taken, zullen daarvoor ook de benodigde financiële middelen moeten worden verstrekt.

Hoofdstuk 8

Economische ontwikkeling, werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Dit hoofdstuk richt zich op alle bedrijvigheid in de gemeente zoals industrie, MKB, landbouw, dienstverlening, recreatie en zorg.

Economische groei en daarmee de ontwikkeling van werkgelegenheid is beperkt te beïnvloeden door de gemeente. De gemeente kan wel bijdragen aan goede randvoorwaarden voor economische ontwikkeling. Zij moet hierbij de markt ondersteunen, maar niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten.

Bronckhorst kent een groot aantal bijzondere en innovatieve bedrijven. Zij bieden een baan aan hoger opgeleide jongeren. Behoud en uitbreiding van arbeidsplaatsen voor deze groep is van essentieel belang voor een evenwichtige opbouw van de beroepsbevolking.

Het CDA is van mening, dat betaald werk de beste vorm is voor sociale zekerheid. Werken biedt mogelijkheden voor verdere ontplooiing. Het geeft nieuwe sociale contacten en de mensen hebben het gevoel erbij te horen. Dit onderwerp dient bij voorkeur regionaal te worden opgepakt.

Het toerisme vraagt een ruim pakket aan voorzieningen. De gemeente zal deze moeten faciliteren en promoten.

Aandachtspunten:

Economische ontwikkeling

- Huidige en nieuwe bedrijvigheid en toerisme koesteren en faciliteren. Vermindering van regeldruk is een onderdeel hiervan.
- Op Bronckhorst niveau krachten bundelen in een platform, vertegenwoordiging van economische activiteit en gemeente, zodat bestaande bedrijvigheid wordt ondersteund en kansen om nieuwe bedrijven aan te trekken worden opgepakt. Hierbij worden ook contacten onderhouden met regio Achterhoek en Stedendriehoek.
- De inbreng van ondernemers is zeer belangrijk. De gemeente kan dan beter vraaggericht gaan werken. Intensief contact met het bedrijfsleven is noodzakelijk. Hiervoor is een goed functionerende bedrijvencontactfunctionaris en één bedrijvenloket noodzakelijk.
- Door elke twee jaar de "klanttevredenheid" te peilen bij het bedrijfsleven is het mogelijk om de gemeentelijke dienstverlening op een hoger plan te brengen.
- Infrastructuur verbeteren door minder verkeersdrempels en een goede bewegwijzering van de industrieterreinen, toeristische bedrijven, parkeerplaatsen van winkelcentra, etc.
- Breedbandverbinding (glasvezelnetwerk) is zeer gewenst. De gemeente zal een visie moeten ontwikkelen over de wijze waarop.
- Herinrichten van bestaande winkelgebieden en bedrijfsterreinen heeft de voorkeur boven het ontwikkelen van nieuwe locaties. Hierbij zal ook het begrip "duurzame ontwikkeling" gestalte moeten krijgen. Betrokken bedrijven of overkoepelende organisaties zullen gevraagd worden mee te denken in de planvorming.

Werkgelegenheid

- Voor lokale bedrijvigheid moet noodzakelijke uitbreiding van bedrijventerrein mogelijk zijn.
- De gemeente en de regio zetten zich blijvend in om de positieve eigenschappen, betreffende werken, wonen en recreëren, van deze streek goed op de kaart te zetten. Imagoverbetering blijft continu aandacht vragen.
- Innovatie en duurzaamheid moeten hoog in het vaandel staan bij alle sectoren van bedrijvigheid.
- De gemeente maakt gebruik van haar imago om bedrijvigheid te promoten door inzet van haar website.
- Bij gemeentelijke opdrachten plaatselijke ondernemers informeren over de mogelijkheden.

Arbeidsmarkt

- Betaald werk is de beste vorm van sociale zekerheid. De gemeente moet actief blijven om iedereen, die kan werken ook aan de slag te krijgen.
- Jongeren krijgen extra aandacht om aan het werk te komen via een gemeentelijk traject. Hiertoe moet veel aandacht besteed worden aan leerwerk-trainingen, sollicitatiecursussen, arbeidstrainingen, actieve samenwerking met bedrijven enz.
- Eenoudergezinnen met bijstandsuitkering moeten een goede balans hebben tussen de ouderlijke zorgplicht en arbeid. Geheel of gedeeltelijke vrijstelling van sollicitatieplicht is mogelijk. Financieel kan deze groep gestimuleerd worden met een premie.
- Geen verdere verruiming van de openingstijden van winkels op zondag.
- Het CDA juicht thuiswerken toe en ondersteunt dat. Dit kan door het opzetten van netwerken voor thuiswerkers. Gedacht moet worden aan ICT, consultancy, etc. Speciale aandacht voor startende ondernemers.

Hoofdstuk 9

Milieu, Water, Verkeer en Vervoer

Vanuit het uitgangspunt "rentmeesterschap" wil het CDA dat de gemeente, de bedrijven en de inwoners zelf hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van duurzaamheid en energiebesparing. De gemeente heeft de millennium doelstellingen onderschreven en daarmee het predikaat "millenniumgemeente" verworven.

De gemeente geeft in veel zaken het voorbeeld en stimuleert het particulier initiatief van bedrijven en burgers. Als de gemeente als opdrachtgever gebouwen en bouwwerken laat bouwen en uitvoeren en als bedrijf zelf werken uitvoert en onderhoud, moet zij daarbij een voorbeeldfunctie vervullen. Zo wordt het nieuwe gemeentehuis gebouwd met duurzame materialen en voorzien van de meest energie besparende voorzieningen. Daarmee is het voor dit moment het energiezuinigste kantoorpand van Nederland. Voor het gemeentelijk wagenpark moet worden gezocht naar alternatieve brandstof. Dergelijke investeringen behoren ook bij een goed rentmeesterschap. Verder wordt verantwoord met water omgegaan zoals gescheiden riolering, waterberging etc. Windenergie kan gewonnen worden door kleinere windmolens, biogas door vergisting van mest en groenafval en zonne-energie door collectoren en grondwaterwarmte door warmtepompen of -wisselaars.

Het CDA is geen voorstander van grootschalige opwekking van windenergie (windturbines) omdat de kosten/baten verhouding ongunstig is en er teveel bezwaren zijn voor ons prachtige landschap.

De gemeente Bronckhorst loopt voorop op het gebied van gescheiden inzamelen van afval en dat heeft tot besparing op de tarieven voor de inwoners geleid.

Op de wegen dient het verkeer zo schoon en veilig mogelijk te rijden, geen overlast te veroorzaken en ruimte te bieden voor een goed openbaar vervoersaanbod.

De aanleg van hoofdstructuur zoals de A18 en de rondweg om Doetinchem verdienen in regionaal verband nadrukkelijk prioriteit. Hierbij moeten ongewenst sluiproutes voor het verkeer worden tegengegaan.

Aandachtspunten:

Milieu

- Een actief beleid dat gericht is op energiebesparing (CO₂-reductie) bij gemeenschappelijke gebouwen en bevorderen van het bouwen van energiearme woningen en waar mogelijk energie neutrale woningen.
- Ondersteunen van kleinschalige opwekking van energie door wind, biogas, zon en grondwater op bedrijfsniveau en door particulieren of groepen van particulieren ondersteunen.
- Het gemeentelijk wagenpark bij vervanging uitrusten met zo zuinig en schoon mogelijke motoren (minder CO₂-uitstoot)
- Bevorderen van het milieubesef en het handhaven van het hoge ambitieniveau voor afvalverwijdering en afvalscheiding en waar mogelijk verfijnen om de kosten voor de inwoners te beperken. Afgiftepunten voor afval in alle kernen (milieuparkjes) en in de grotere kernen meer dan één.
- Stimuleren van de inzameling van zwerfafval door particulieren en/of groepen van particulieren en dit waar mogelijk ondersteunen.
- Stimuleren van het voorkomen, het hergebruik en het duurzaam verwerken van bedrijfsafval door het milieu toezicht op bedrijven.

Water

- Verminderen van lozing van hemelwater op het vuil-water-riool door het afkoppelen van riolen, het aanleggen van gescheiden stelsels en het opvangen en bergen van regenwater.

- Tegengaan van verdroging en daarbij het beleid van de waterschappen ondersteunen.

Verkeer en vervoer

- Voorkomen van het ontstaan van nieuwe en ongewenst sluiproutes na de aanleg van hoofdinfrastructuur zoals de A18 en de rondweg om Doetinchem.
- Voortzetten van het creëren van "max. 30 km" zones in woonwijken.
- Veel drempels en plateaus worden bij toekomstige onderhouds- of reconstructiewerkzaamheden aangepast aan de geldende snelheid op die weg.
- Streven naar goed openbaar vervoer en daartoe de mogelijkheden van een nieuw buurtbusproject onderzoeken.
- Extra aandacht voor de veiligheid voor schoolkinderen op de belangrijkste fietsroutes.

Hoofdstuk 10

Financiën en dienstverlening

Gemeentelijke maatregelen en voorzieningen kosten geld. De bekostiging ervan wordt opgebracht door de belastingbetaler: hetzij via uitkeringen van het rijk aan de gemeente of via de gemeentelijke heffingen. Voor het CDA is dit een van de redenen om zorgvuldig om te gaan met publieke middelen.

De hoogte van de gemeentelijke uitgaven en investeringen zijn geen doel op zich. Er moet sprake zijn van een maatschappelijk belang dat in een redelijke verhouding staat tot het gebrachte offer.

Het CDA hecht aan het principe dat structurele uitgaven in beginsel door structurele inkomsten worden bekostigd.

Het CDA stimuleert de samenleving zelf verantwoordelijkheid voor elkaar te nemen en daar waar nodig neemt de politiek weer haar verantwoordelijkheid. Daarbij wordt altijd een rationele afweging gemaakt bij de inzet van schaarse middelen die door de belastingbetaler worden opgebracht.

De financiële positie van de gemeente kan gezond en solide worden genoemd. De afgelopen raadsperiode is, naast de harmonisatie van tarieven en heffingen, een eigen financieel beleid van Bronckhorst ontwikkeld. Uitgangspunt is dat, op basis van goed onderbouwde meerjaren onderhoudsplanningen en vervangingsplanningen, jaarlijks een sluitende begroting en ook een solide meerjarenoverzicht moet worden geboden.

Bronckhorst heeft een ruime reserve die in de eerste plaats dient als buffer om (on)voorzien risico's en calamiteiten op te vangen. Vrij aanwendbare reserves kunnen jaarlijks worden ingezet voor investeringen met een maatschappelijk nut.

De komende jaren krijgt Bronckhorst de beschikking over de opbrengst van de verkoop van Nuon aandelen. De meeropbrengst zal ten goede moeten komen aan de gemeenschap en met name de kwaliteit van onze voorzieningen op peil moeten houden. Eenmalige investeringen in centrumplannen zullen daarvan deel uit gaan maken en zullen de kwaliteit van de dorpskernen moeten versterken.

De kwaliteit van het groen- en het wegenbeheer, maar ook van de dienstverlening en het minimabeleid zijn hoog, vergeleken met andere gemeenten. Daarnaast beschikt onze gemeente over een groot aantal voorzieningen voor sport, recreatie en sociaal-culturele activiteiten. Vanwege dat hoge voorzieningenniveau ligt de lastendruk voor de burger iets boven het landelijk gemiddelde. De komende jaren zal een stringent en solide financieel beleid moeten worden gevoerd, waarbij "nieuw voor oud" eerst moet worden toegepast, alvorens extra middelen worden aangewend.

Onzekere tijden, door de financieel economische crisis, zullen leiden tot beperking van inkomsten. Daarnaast zal de inkrimping van de (beroeps)bevolking ongetwijfeld financieel nadelige gevolgen hebben. Dat zal betekenen dat ook de uitgaven zich zullen moeten beperken.

Voor het CDA is een lastenverhoging pas bespreekbaar als de ruimte binnen de begroting benut is en essentiële dienstverlening of voorzieningen niet, of niet meer op het huidige niveau gehandhaafd kunnen worden.

De gemeente maakt gebruik van externe deskundigen op beleidsterreinen waarvan niet zelf de deskundigheid in huis is (bijv. de stedenbouwkundige, de accountant) of bij projecten waarbij door gebruik van deze externe ondersteuning de eigen deskundigheid wordt vergroot of versterkt. Door vergroting en versterking van onze bestuurskracht zal het ook zo moeten zijn dat de kosten van inhuur van externen worden beperkt.

De afgelopen jaren heeft de gemeente heel veel geïnvesteerd in optimalisering van de dienstverlening d.m.v. digitalisering, opleiding en elektronische dienstverlening.

Innovatiemogelijkheden moeten volledig worden benut. Dat zal moeten leiden tot een kwaliteitsverbetering en tot vermindering van administratieve lastendruk voor burgers en bedrijven. Deze kwaliteitsslag zal ook moeten leiden tot een efficiëntere inzet van personeel en tot minder personeelslasten. Bij de verbetering van de dienstverlening zal de klantvriendelijkheid uiteindelijk altijd leidend moeten zijn.

Aandachtspunten:

Financiën

- De gevolgen van de recessie in eerste instantie opvangen door inzet van reserves. Investerings in de meerjarenplanning opnemen en die dan opnieuw afwegen in relatie tot de dan beschikbare inkomsten.
- Vervangingsinvesteringen niet op voorhand na het laatste jaar van afschrijving voor vervanging in aanmerking laten komen, maar eerst de bruikbaarheid nader beoordelen en nagaan wat extra onderhoud en of aanpassing kost.
- Op basis van "bestaand beleid" wordt de OZB jaarlijks maximaal aangepast aan de inflatiecorrectie.
- Tarieven van de toeristenbelasting dienen niet te ver uit de pas te lopen met omliggende gemeenten.
- Bij de vaststelling van de differentiatie van OZB tarieven tussen woningen en niet-woningen wordt nadrukkelijk rekening gehouden, gezien de huidige economische malaise, met de kwetsbare positie van kleine en middelgrote bedrijven en agrariërs.
- Bij elk beleidsvoorstel behoort een risicoparagraaf te worden gevoegd. Risicomanagement wordt een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering.
- Jaarlijks geeft de raad prioriteit aan projecten en investeringen met een maatschappelijk nut (incidenteel nieuw beleid) die betaald worden uit de vrij aanwendbare reserves.
- Elke beleidsnota formuleert een helder maatschappelijk effect dat door de raad met behulp van indicatoren kan worden getoetst op wat is bereikt, wat daarvoor is gedaan en wat daarvan de kosten zijn.
- Kosten van inhuur van externen worden beperkt.
- Bij de heffingen voor riool en afval blijft het principe van de vervuiler betaalt, gehandhaafd.

Dienstverlening

- Jaarlijks zal worden aangegeven met welk percentage de administratieve lastendruk wordt verlicht.
- Jaarlijks wordt aangegeven met welk (groei)percentage de interactieve dienstverlening is toegenomen.
- Periodiek worden klanttevredenheidsonderzoeken gehouden.